

Klasa: 003-08/11-08/0002
Urbroj: 355-02-01-11-0003
Zagreb, 12. svibnja 2011.

Primjedbe i prijedlozi izmjena i dopuna Nacrta prijedloga Zakona o visokom obrazovanju (u daljnjem tekstu: Nacrt)

Vijeće veleučilišta i visokih škola Republike Hrvatske

Vijeće veleučilišta i visokih škola Republike Hrvatske (dalje: Vijeće) pozdravlja namjeru predlagatelja da kvalitetnim rješenjima poboljša razinu visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. U Nacrtu su primjetna načela koja su na tragu europskih i svjetskih rješenja u visokom obrazovanju. Stoga je za pretpostaviti da se predlagatelj u izradi Nacrta prijedloga ZVO vodio tim principima, no u predloženom tekstu postoji niz odredaba koje bi trebalo doraditi kako bismo u konačnici dobili još kvalitetnije zakonsko rješenje i time omogućili stvaranje društva znanja u svim oblicima izvođenja visokoobrazovnog procesa (sveučilišta, veleučilišta i visoke škole). Stoga, posebnu pozornost treba obratiti na nedorečenost odredaba koje definiraju javni i privatni sektor. Privatna visoka učilišta djeluju u izravnoj i potpunoj povezanosti s tržištem i upravo stoga predstavljaju najdinamičniji dio sustava u smislu promptnog reagiranja na potrebe tržišta rada. Tu povezanost i ovisnost o tržištu treba ugraditi u zakonsku regulativu na način da se zakonskim rješenjima otvori prostor za njihovo učinkovitije djelovanje u prilog kontinuiranog razvoja kvalitete visokog obrazovanja za potrebe gospodarstva, a samim tim i tržišta rada. S tim u vezi, **Vijeće podržava donošenje Zakona o visokom obrazovanju, uz prijedlog izmjena i dopuna Nacrta prijedloga ZVO, kako slijedi:**

Članak 2.

Pojmovi: visoko učilište, veleučilište, visoka škola, združeni studij.

Visoko učilište – ustanova visokog obrazovanja (sveučilište, veleučilište i visoka škola) ovlaštena za ustroj i izvedbu studija, te obavljanje znanstvene, stručne ili umjetničke djelatnosti;

Obrazloženje: U definiranju pojmova riječ visokostručni treba zamijeniti sa stručnim jer ne postoji visokostručna djelatnost, kao ni visokoznanstvena niti visokoumjetnička.

Veleučilište - sveučilište primijenjenih znanosti koje razvija istraživački i stručni rad u području primijenjenih znanosti i umjetnosti te ustrojava i izvodi najmanje tri stručna prijediplomska studija i najmanje jedan stručni diplomski studij, kao nastavak prijediplomskog studija;

Obrazloženje: *Veleučilišta treba definirati kao sveučilišta primijenjenih znanosti koja razvijaju istraživački i stručni rad, budući je to općeprihvaćeni naziv (University of Applied Sciences) u većini zapadnih zemalja, uzevši i SAD. Struka je krajnja primjena znanosti te je kao takva utemeljena na znanosti. Struka predstavlja krajnji odraz uspješnosti općeg obrazovanja i gospodarstva, a samim tim i kvalitete života. U prijelaznim i završnim odredbama treba navesti da visokoškolske ustanove i nakon stupanja na snagu Zakona zadržavaju postojeće studije, prilagođene novim zakonskim odredbama.*

Visoka škola - visoko učilište koje ustrojava i izvodi najmanje jedan stručni prijediplomski studij te može izvoditi stručne diplomske studije, kao nastavak prijediplomskog studija;

Obrazloženje: *Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju u čl. 26. definira da Ministar pravilnikom propisuje osnovne uvjete za ustroj i izvođenje studija svih razina, slijedom čega se smatra nelogičnim zakonski ograničavati dinamičnost visokoobrazovnog prostora, jer je isto regulirano drugim lex specialis propisom.*

Združeni studij – studij kojeg izvode najmanje dvije visokoškolske ustanove;

Obrazloženje: *Formulacijom po kojoj združeni studij mogu izvoditi samo sveučilišta onemogućava se izvođenje združenih studija na veleučilištima i visokim školama, čime se izravno nanosi šteta obrazovnom sustavu i dovodi ih se u neravnopravan položaj, suprotno pozitivnoj EU praksi, te se smanjuje kvaliteta studijskih programa i konkurentnost završenih studenata na tržištu rada. Upravo u procesima reakreditacije i audita jedno od temeljnih pitanja je i odvijanje združenih, naročito međunarodnih studija. Na ovaj način članice Vijeća veleučilišta i visokih škola Republike Hrvatske su zakonski spriječene u izvođenju združenih studija, što je jedna od temeljnih pretpostavki Bolonjskog procesa.*

NAPOMENA: Pojmove **Sveučilišni studij** i **stručni studij** treba jasnije definirati, jer definicija ne upućuje na bitne razlike koje postoje u pogledu sadržaja, nastavnih metoda te ciljeva tih različitih vrsta studija.

Članak 3.

Iza 3. podstavka treba dodati 4. podstavak koji glasi: "visoko obrazovanje obavlja se kao javna služba".

Obrazloženje: Predložena formulacija na tragu je dosadašnje prakse, budući država prenosi dio ovlasti na ustanove, bez definiranja visokog obrazovanja kao javne službe unutar Zakona. Visoka učilišta koja obavljaju javnu službu mogu imati i imaju javne ovlasti, uređujući tako pitanja od šire važnosti. Na način kako je definirano u Nacrtu prijedloga ZVO-a isprave koje se izdaju na visokim učilištima ne bi bile javne isprave niti bi proizvodile pravne učinke.

Članak 4.

U petom podstavku umjesto riječi "utvrđuje" treba stajati: "**potvrđuje**", a iza riječi visokim učilištima treba staviti zarez i dodati riječi: "predložene od Rektorske konferencije i Vijeća veleučilišta i visokih škola Republike Hrvatske".

Obrazloženje: Sukladno članku 3., stavak 3. Nacrta Rektorska konferencija i Vijeće veleučilišta i visokih škola kao i u dosadašnjem Zakonu trebaju donositi minimalne uvjete za izbor u znanstveno-nastavna, nastavna i umjetnička zvanja, a Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje iste potvrđivati. Predloženo rješenje predstavlja primjer izravne brige o sustavu kvalitete svih njegovih dionika. Nacionalno vijeće treba biti samo nadzorni mehanizam koji se brine da se kvaliteta uistinu osigura, a ne da određuje pravila za koja često nema dovoljno spoznaja, mogućnosti i kompetencija.

Članak 5.

Predlaže se izmjena stavka 3. tako da glasi: "Šest članova Nacionalnog vijeća Hrvatski sabor imenuje na prijedlog Rektorske konferencije, a četiri na prijedlog Vijeća veleučilišta i visokih škola".

U stavku 3. i 5. predlaže se rabiti naziv Rektorska konferencija umjesto Rektorski zbor, a u stavku 5. iza riječi Rektorska konferencija treba dodati riječi: "... i Vijeće veleučilišta i visokih škola".

Obrazloženje: Rješenjem iz Nacrta povrjeđuje se i dovodi u pitanje Ustavom zajamčeno pravo na jednakost. Predloženim rješenjem ispravlja se neustavnost predmetne odredbe iz Nacrta. Nacrtom utvrđen broj od 12 članova Nacionalnog vijeća u kojem **6** članova predlaže **Rektorski zbor**, **2** člana **Vijeće veleučilišta i visokih škola** i **2** člana **druge znanstvene organizacije** je omjer koji ne prezentira ravnomjerno sudjelovanje svih subjekata u visokom obrazovanju. Iz „Ocjene stanja i osnovnih pitanja koja se uređuju zakonom te posljedica koje će proisteci donošenjem zakona" koja je dostavljena uz Nacrt prijedloga Zakona o znanstvenoj djelatnosti na str 2. naveden je podatak da u Republici Hrvatskoj na 7 sveučilišta ima 59 fakulteta i 5 samostalnih odjela odnosno 64 fakulteta, 25 znanstvenih instituta i 66 javnih i privatnih ustanova i trgovačkih društava koja su akreditirana za znanstvenu djelatnost.

Sa pozicija veleučilišta i visokih škola smatramo opravdanim da su **4 člana** Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje predstavnici **Vijeća veleučilišta i visokih škola**.

U prilog opravdanosti tvrdnje također navodimo činjenicu da znanstvene pravne osobe skrbe o svojim interesima kroz nazočnost u radu Nacionalnog vijeća za znanost i tehnologiju a koje je utvrđeno člankom 9. Nacrta prijedloga Zakona o znanstvenoj

djelatnosti. U sastavu ovog tijela isključivo su zastupljeni članovi iz sveučilišta i znanstvenih instituta.

Članak 8.

Stavak 1.: "Rektorsku konferenciju čine rektori svih sveučilišta u Republici Hrvatskoj. U radu Rektorske konferencije sudjeluje, bez prava odlučivanja, predstavnik Vijeća veleučilišta i visokih škola Republike Hrvatske.

U stavku 2. predlaže se iza podstavka 4. dodati podstavak 5. koji glasi: "donosi minimalne uvjete za izbor u znanstveno-nastavna zvanja.

Obrazloženje uz članak 8.: Rješenjem iz Nacrta povrjeđuje se i dovodi u pitanje Ustavom zajamčeno pravo na jednakost. Predloženim rješenjem ispravlja se neustavnost predmetne odredbe iz Nacrta. Čak štoviše, dobri primjeri EU prakse koji ne prave razliku između javnih i privatnih sveučilišta propisuju ustroj zasebnih rektorskih konferencija kako za javna tako i za privatna sveučilišta. Također, Vijeće smatra da Rektorska konferencija treba propisivati nužne uvjete za izbor u znanstveno-nastavna zvanja, kao i do sad.

Članak 9.

U stavku 1. predlaže se iza riječi "Republici Hrvatskoj" dodati tekst: "... te predstavnik Rektorske konferencije, bez prava odlučivanja".

U stavku 3. predlaže se iza podstavka 3. dodati podstavke 4., 5. i 6. koji glase:

- "- donosi nužne uvjete za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora u nastavna zvanja;
- imenuje matična povjerenstva za davanje mišljenja o ispunjavanju uvjeta u postupku izbora u nastavna zvanja";
- odlučuje o pitanjima od zajedničkog interesa za djelovanje i razvoj veleučilišta i visokih škola;

Dosadašnji podstavak 4. postaje podstavak 7.

Obrazloženje uz članak 9.: Rješenjem iz Nacrta povrjeđuje se i dovodi u pitanje Ustavom zajamčeno pravo na jednakost. Predloženim rješenjem ispravlja se neustavnost predmetne odredbe iz Nacrta. Propisivanjem nužnih uvjeta za izbor u nastavna zvanja, imenovanjem matičnih povjerenstava od strane Vijeća veleučilišta i visokih učilišta te davanjem ovlasti kod odlučivanja o pitanjima od zajedničkog interesa sva visoka učilišta osiguravaju kvalitetu vlastitog nastavnog kadra, kao bitan preduvjet kvalitete stručnih studija koje izvode.

Članak 10., stavak 3.

Privatna visoka učilišta osnivaju se odlukom osnivača na način propisan odredbama koje reguliraju osnivanje javnih učilišta, Zakona o ustanovama i u skladu s propisima kojima se uređuje sustav osiguranja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju

Obrazloženje: Privatna visoka učilišta ne treba odvajati od javnih u dijelu koji se odnosi na osnivanje tih visokih učilišta. Nametanje dodatnih zahtjevnijih uvjeta u odnosu na uvjete koji vrijede za osnivanje javnih visokih učilišta stavlja ih u nejednak institucionalni položaj. U ovom članku treba urediti da se visokim učilištem smatra i ono koje je osnovao grad s privatnom fizičkom i/ili pravnom osobom kao suosnivačem (uglaviti i u članak 93.).

Članak 12.

Veleučilište se osniva radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, primijenjenog znanstvenog i stručnog rada, kroz izvedbu najmanje tri stručna prijediplomska studija i najmanje jednog stručnog diplomskog studija kao nastavka studija iz područja prijediplomskog studija.

Obrazloženje: Veleučilišta treba definirati kao sveučilišta primijenjenih znanosti, budući je to općeprihvaćeni naziv (University of Applied Sciences) u većini zapadnih zemalja, uzevši i SAD. Struka je krajnja primjena znanosti te je kao takva utemeljena na znanosti. Struka predstavlja krajnji odraz uspješnosti općeg obrazovanja i gospodarstva, a samim tim i kvalitete života.

Visoka škola se osniva radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, primijenjeno znanstvenog i stručnog rada kroz ustroj i izvedbu najmanje jednog prijediplomskog stručnog studija te može izvoditi stručne diplomske studije kao nastavak studija iz područja prijediplomskog studija.

Obrazloženje: Struka je krajnja primjena znanosti te je kao takva utemeljena na znanosti. Struka predstavlja krajnji odraz uspješnosti općeg obrazovanja i gospodarstva, a samim tim i kvalitete života.

Članak 17.

U stavku 2. iza riječi "imenuje i" treba staviti riječi:..."bira stručno vijeće, a potvrđuje izbor i razrješuje ga upravno vijeće", dok se briše tekst iza riječi "upravno vijeće" koji glasi: "...na temelju prijedloga stručnog vijeća".

Obrazloženje: Radi se o do sada stečenom pravu koje je u skladu s akademskim slobodama koje su navedene i u članku 3., stavak 1. Nacrta, te se s ovim rješenjem zadržava pravo osnivača da ima najznačajniju ulogu u upravljanju ustanovom, dok su s druge strane akademske slobode i dalje osigurane, jer i u nastavku ovog članka (stavak 4.) stoji da dekan odgovara za akademska pitanja stručnom vijeću.

Članak 19.

U stavku 1., podstavak 1. umjesto riječi "bira" treba stajati riječ: "potvrđuje".

Obrazloženje: Vidi pod članak 17.

U stavku 3. umjesto riječi "Predsjednika i dva" treba stajati riječ: "Tri".
Iza stavka 3. dodaje se stavak 4. koji glasi: "Predsjednika upravnog vijeća biraju članovi između sebe".
Dosadašnji stavci 4. i 5. postaju stavci 5. i 6.

Obrazloženje: Ova formulacija je primjerenija jer omogućuje članovima upravnog vijeća da između sebe biraju predsjednika koji će najbolje zastupati interese ustanove, naročito iz razloga što je ministru teško poznavati specifičnosti svake od ustanova. Na ovaj način postiže se puno veća razina operativnosti, a osnivač i dalje zadržava kontrolu nad upravom, jer ima tri člana koji su imenovani od strane ministra.

Članak 25.

U stavku 1. treba dodati da nastava može početi 01. rujna, ali ne i poslije 01. studenoga.

Obrazloženje: Ova formulacija je primjerenija jer određuje rok iza kojeg nastava ne bi mogla početi bez štetnih posljedica za izvođenje nastave i realizaciju izvedbenog plana nastave.

Članak 32.

U stavku 3., podstavak 2. iza riječi "tehničkih" treba dodati riječi: "... i biotehničkih te nekih iz biomedicinskih područja.

U stavku 4., podstavak 1. iza riječi "tehničkih" treba dodati riječi: "... i biotehničkih te nekih iz biomedicinskih područja.

Obrazloženje uz stavak 3., podstavak 2. i stavak 4., podstavak 1. Dosadašnja hrvatska obrazovna praksa ima ovakav sustav akademskog i stručnog nazivlja koji je više od stoljeća ukorijenjen u hrvatskom visokoobrazovnom prostoru, jer sva biotehnička zanimanja imaju naziv inženjer, a u biomedicinskim npr. inženjer radiologije.

Članak 38., stavak 1.

Združeni studij je studij kojeg ustrojavaju i izvode najmanje dva visoka učilišta, na temelju zajednički utvrđenog programa studija.

Članak 38., stavak 2.

Ustrojstvo, izvedba i završetak združenog studija utvrđuje se sporazumom između visokih učilišta, a provodi se sukladno odredbama ovog Zakona.

Članak 38., stavak 3.

Iza riječi "provodi se na" briše se riječ "sveučilištu", a uglavljuje se riječ: "...visokom

učilištu". Ostatak stavka 3. ostaje nepromijenjen.

Obrazloženje uz članak 38., stavke 1., 2. i 3. *Združeni studiji nisu samo sveučilišni. Oni su osiguranje kvalitete sustava visokog obrazovanja i odnose se na sve visokoškolske ustanove te je formulacija u ovom članku suprotna europskoj praksi. Stoga, združeni studiji moraju biti omogućeni za sve ustanove koje izvode studijske programe, kako iz znanstvenih tako i iz stručnih studija. Nadalje, člankom je propisana mogućnost izvođenja združenog sveučilišnog studija, uvjet u st.1. utvrđuje najmanje 2 sveučilišta za izvođenje studija. U st.5. propisan je uvjet da se združeni studij može ustrojavati i izvoditi sa akreditiranim visokim učilištem izvan RH.*

Na ovaj način sveučilište iz RH može izvoditi združeni studij sa primjerice Upper Austria University of Applied Sciences koje je akreditirano visoko učilište Republike Austrije, ali ne i visoka škola odnosno veleučilište. Koliko je zajedničko izvođenje studija značajno za RH i hrvatske studente kojima se na ovaj način omogućava dual degree, smatramo da zakonska odredba ne smije biti ograničavajuća u odnosu na ostala akreditirana visoka učilišta u RH.

U članku 48. *treba izbaciti pravo studenata na subvenciju troška upisnine za privatna visoka učilišta, budući pravni položaj privatne visokoškolske ustanove nije jednak s pravnim položajem javnih visokih učilišta kojima osnivač participira u troškovima studenta koji imaju pravo na subvenciju troška upisnine.*

Članak 56., stavak 5.

Minimalne uvjete za izbor na radna mjesta iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka propisuje Rektorska konferencija, a potvrđuje Nacionalno vijeće, dok sveučilište općim aktom propisuje dodatne uvjete za izbor na znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i nastavna radna mjesta na sveučilištu.

Obrazloženje: *Vidi pod članak 4.*

Članak 60. treba izmijeniti u na način da se odnosi na sva visoka učilišta, a ne samo na sveučilišta.

Obrazloženje: *Mobilnost nastavnika je temelj Bolonjskog procesa, te ako nije omogućena svim dionicima visokog obrazovanja dovodi se u pitanje ustavna jednakost te Bolonjski i ostali međunarodni sporazumi kojih je Republika Hrvatska supotpisnik. Također, stavak 3. nije dostigao prava iz stavka 1. i 2. koja se odnose na sveučilište.*

Članak 62., stavak 2.

Minimalne uvjete za izbor na radna mjesta iz stavka 1. ovoga članka propisuje Vijeće veleučilišta i visokih škola, a potvrđuje Nacionalno vijeće koje se o uvjetima treba očitovati u roku od 90 dana od dana zaprimanja uvjeta. Veleučilišta i visoke škole svojim općim aktima propisuju dodatne uvjete za izbor na nastavna radna mjesta.

Obrazloženje: *Dosadašnja praksa pokazala je visok stupanj odgovornosti Vijeća veleučilišta i visokih škola Republike Hrvatske i pažljivu skrb o kvaliteti sustava, naročito o izborima nastavnika u nastavna zvanja, dok Nacionalno vijeće nije u potpunosti razumjelo stanje sustava stručnih studija te je čak davalo prijedloge koji bi da su prihvaćeni na predloženi način doveli do smanjenja kvalitete umjesto do podizanja iste.*

NAPOMENA: Predlaže se jasnije razgraničiti ustroj u odnosu na vrstu visokih učilišta (javna ili privatna). Također, postavlja se pitanje je li dobro da najveći relativni udjel u ukupnom ustroju ima najniža razina nastavnih radnih mjesta, tj. predavača, poglavito ako to suprotstavimo težnji ka akademskoj izvrsnosti.

U članku 63. na shodan način se u svim stavcima gdje se spominju nastavna radna mjesta treba staviti uglavak naslovno-nastavna zvanja, a posebice naglasiti da se izbor u naslovno-nastavna zvanja može izvršiti bez zaključivanja ugovora o radu s osobom koja ispunjava uvjete za izbor u pojedino zvanje ako sudjeluje ili će sudjelovati u dijelu izvođenja nastave na visokom učilištu.

Obrazloženje: *Stručni studiji izravno ovise o ljudima iz prakse koji imaju sve uvjete za izbor u naslovno-nastavno zvanje, te su često kao eminentni stručnjaci nositelji modula. Bez naslovno-nastavnih zvanja stručni studiji postupno će nestati, a u međuvremenu će izgubiti kvalitetu. Predložena formulacija u suprotnosti je s europskom praksom i interesima Republike Hrvatske.*

Članak 81., stavak 2.

Zbornik iz stavka 1. ovoga članka može se objaviti u tiskanoj i/ili elektroničkoj verziji.

Obrazloženje: *Današnje doba je doba elektronike. Manje-više svi imaju pristup internetu, a ako i nemaju postoji intencija da se to postigne, s financijskog stajališta besmisleno je određivati tiskanje u fizičkom smislu, no ako to neko visoko učilište želi tiskati neka mu i to bude omogućeno.*

U članku 86. treba jasnije istaknuti način financiranja privatnih visokih učilišta, a na poseban način njihovu jaču ovisnost prema osnivaču koji njihovim djelovanjem ostvaruje poslovne interese, bez kojih privatna učilišta ne bi ni postojala.

predsjednik Vijeća

Prof.dr.sc. Marko Jelić